

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT TIBBIYOT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

Toshkent davlat tibbiyot universiteti
rektori Sh.A.Boymuradov

20 23 yil « 102 » 07

Ro‘yxatga olindi:

№ Bakalavriat

X.T. -60911100; 1.21

**ICHKI KASALLIKLAR. FTIZIATRIYA
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	900 000	—	Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	910 000	—	Sog‘liqni saqlash
Ta’lim yo‘nalishlari:	60911100	—	Xalq tabobati

Toshkent -2025

Fan/Modul kodi IKFT16708		O'quv yili 2025/2026 2026/2027	Semestr 6-7	ECTS/Kreditlar 8	
Fan/Modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Xaftadagi dars soatlari 4/4	
1.	Fan/Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlar (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Ichki kasalliklar. Ftiziatriya	120	120	240	
2.	I. Fanning mazmuni – Ichki kasalliklar – keng tarqalgan kasalliklarning tavsifi, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinik kechishi, asoratlari, tashxislash va davolash usullari, ambulator-poliklinika sharoitida bemorlarni olib borish tamoyillari, shifoxonagacha bulgan tibbiy yordam kulami, profilaktika chora-tadbirlari, reabilitatsiya tamoyillari, dispanser nazorati guruxlari, boskichlari, oilaviy tibbiyot asoslari, oila bilan ishlash asoslarini o'rgatadigan modul bo'lib, xalk tabobati mutaxassisi faoliyatiga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.				
	Fanni o'qitishdan maqsad – Ichki kasalliklarni erta tashxislashni bilish, maksadga yunaltilgan tekshiruv hamda davolash rejasini UASh bilan birgalikda tuzishi, QVP/OP sharoitida keng tarkalgan kasalliklar bo'yicha profilaktika chora-tadbirlarini to'g'ri olib borishi, printsiplarini o'rgatish ko'nikmasini shakllantirish.				
	Ftiziatriya: fundamental tibbiyot mutaxassislarini (xalq tabobati shifokori)ni tayyorlash hisoblanib, ftiziatriya fani uchun kerakli xajmdagi bilim, maxorat va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak: tuberkulezni tashhislash, erta aniqlash, profilaktikasi, tuberkulez bo'yicha asosiy epidemiologik ko'rsatkichlarni bilish. Shifomaskan (sanatoriy) va ambulator sharoitida tuberkulez kasallikda profilaktika maqsadida va chiniqish jarayonida tabiiy va su'nniy omillarini qo'llanishi, bemorlarni qayta tiklash va reabilitatsiya bosqichlarida xalk tabobatini davolash usullarini to'g'ri tavsiya qilinishi va umumiy kompleks turida qo'llanishini o'rgatish. Aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilish, tibbiy nufuzini oshirish va tuberkulez surunkali kasallikning kelib chiqishi va tarqalishini o'rganish muammolari haqida bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdir.				
Fanning vazifasi - ichki kasalliklarning etiologiya, patagenez, tasnifi, klinik ko'rinishlari, asoratlari, kechishi, oqibati, davolash va profilaktikasi bo'yicha bilimlarni takomillashtirish; bemorlarni anamnez yig'ish, turli tizimlar bo'yicha,					

klirik tekshirish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni takomillashtirish; kasalliklarning asosiy diagnostik mezonlarini aniqlay olishni o'rgatish; taxminiy, klinik diagnozlarni asoslashni o'rgatish; bemorlarni tekshirish rejasini tuzish, shifokor taktikasi va davolashni o'rgatish; laborator va instrumental tekshiruvlar natijalarini interpretatsiya qilishni o'rgatish; qiyosiy taqqoslash va yakuniy diagnozni asoslay bilishni o'rgatish; ichki kasalliklarning turlicha variantlari bo'yicha kechishida davolashni tavsiya eta olish va shoshilinch holatlarda tezkor yordam berishni o'rgatish.

Ftiziatriya: tuberkulez kasalligini etiologiya, epidemiologiya, patogenezi, klinik tasnifi, kechishi bo'yicha bilimlarini shakllantirish; tuberkulezni klinik shakllarni o'rganish, erta aniqlash va davolash; tuberkulez klinik shakllarida maxsus davolash davomida xalq tabobati usullarni qullash; tuberkulezni maxsus va sanitar profilaktika usullarini o'rgatish va tuberkulez infeksiyasi manbaasida sog'lomlashtirish ishlarini tashkillashtirish; tuberkulez bo'yicha asosiy epidemiologik ko'rsatkichlarni hisobga olish, kasallikni barvaqt aniqlash va profilaktik chora-tadbirlarni rejalashtirish; aholi orasida sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilishga o'rgatish.

II. Asosiy nazariy qism

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Ichki kasalliklar:

6-semestr:

1-mavzu: Gipertoniya kasalligi (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Miokard infarkti (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: O'tkir revmatik isitma (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Mitral qopqog'i yetishmovchiligi va mitral stenoz. Aorta qopqog'i yetishmovchiligi, aorta og'zi stenozi (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: Gastritlar. Me'da va 12 barmoq yara kasalligi (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

6-mavzu: Jigar tsirrozi (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-semestr:

1-mavzu. Glomerulonefritlar, pielonefritlar (etiologiya, patogenezi, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu. Biriktiruvchi to'qimaning diffuz kasalliklari. TQB. RA. Biriktiruvchi to'qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): tizimli qizil bo'richa,

revmatoid artrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, tashxislash, tashxis mezonlari, differentsial tashxis, davolash.

3-mavzu. Podagra. Osteoartroz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

Ftiziatriya:

1-mavzu. Tuberkulyoz xakida ta'limotning rivojlanish tarixi. Tuberkulyoz etiologiyasi, epidemiologiyasi, patogenezi va immuniteti.

2-mavzu. Tuberkulyozni tashhislashning umumiy tamoyillari va usullari

3-mavzu. Tuberkulyozning klinik tasnifi. Birlamchi tuberkulyoz va ikkilamchi tuberkulyozning klinik shakllari. O'zbekistonda tuberkulyozga qarshi kurashishni tashkil etish. Tuberkulyoz profilaktikasi.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar uchun quydagi mavzular tavsiya etiladi:

Ichki kasalliklar:

6-semestr:

1-mavzu: Krupoz va o'choqli zotiljam (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Gipertoniya kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: YuIK tasnifi. Stenokardiya (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Miokard infarkti (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: O'tkir revmatik isitma (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

6-mavzu: Mitral qopqog'i yetishmovchiligi va mitral stenoz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-mavzu: Aorta qopqog'i yetishmovchiligi, aorta og'zi stenozi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

8-mavzu: Gastritlar. Me'da va 12 barmoq yara kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

9-mavzu: Surunkali gepatitlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

10-mavzu: Jigar tsirrozi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-semestr:

1-mavzu: Pielonefritlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Glomerulonefritlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv

uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: Biriktiruvchi to‘qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): Revmatoid artrit (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Biriktiruvchi to‘qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): tizimli qizil bo‘richa (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: Podagra. Osteoartroz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

Ftiziatriya:

1-mavzu. Tuberkulez klinikasida infeksiya nazorat. Yangi usul va vositalarni qo‘llagan xolda atrof muxit ob‘ektlarini zararsizlantirish.

2-mavzu. Tuberkulez diagnostikasi: ob‘ektiv va klinikolaborator tekshirish usullari.

3-mavzu. Tuberkulezning klinik tasnifi. Birlamchi va ikkilamchi tuberkulez.

4-mavzu. Gigiena va parhez rejimlari.

5-mavzu. Iqlim bilan davolash. Kurortlar. O‘zbekiston kurortlar. Tuberkulez profilaktika usullari - maxsus profilaktika, sanitar profilaktika, ximioprofilaktika, ijtimoiy profilaktika.

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari jixozlangan auditoriyalarda har bir akademik guruhga alohida o‘tiladi. Mashg‘ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o‘tiladi, “Keys-stadi” texnologiyasi ishlatiladi, keyslar mazmuni o‘qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko‘rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Amaliy mashg‘ulotning klinik qismi mavzularga xos ravishda kasalxona bo‘limlarida olib boriladi.

IV. Amaliy ko‘nikmalar:

Ichki kasalliklar:

6-semestr:

- Nafas siqish xurujida kasalxonagacha bo‘lgan tez yordam ko‘lamini aniqlash va tibbiy yordam ko‘rsatish;
- O‘tkir miokard infarktida og‘riqda tez tibbiy yordam ko‘rsatish;
- Me‘da-ichak kasalliklarida parhez tuzish.

7-semestr:

- Tizza bo‘g‘imda maxalliy yallig‘lanishni aniqlash.

Ftiziatriya:

- Surtmani MBTga bakterioskopik tekshirish.
- BSJ vaksinatsiya va revaksinatsiya o‘tqazish va nazorat qilish.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

Ichki kasalliklar:

6-semestr:

1. Bronxial astma kasalligida asmatik holatida birinchi yordam ko'rsatish choralari. Zamonaviy tekshiruv uslublari.
2. Simptomatik arterial gipertenziyalar.
3. Yurak qon-tomir tizimi kasalliklarini zamonaviy tekshiruv uslublari.
4. Miokard infarktida kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.
5. Yurak aritmiyalarida kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.
6. Mitral klapan prolapsi. Trikuspidal klapan nuqsonlari.
7. Yurak tug'ma nuqsonlari. Laborator va asbob-uskunalar yordamida tashxislash, oqibati, davolash.
8. Ichak ta'sirlanish sindromi: diagnostika va davolash
9. Oshqozon osti bezi kasalliklari diagnostikasi. Zamonaviy tekshiruv uslublari. Davolash.
10. Jigar sanchigi, kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.

7-semestr:

1. Siydik sindromini qiyosiy taqqoslash.
2. Nefrotik sindrom. Zamonaviy tekshiruv uslublari.
3. Bo'g'im kasalliklarini zamonaviy tekshirish usullari.
4. Bo'g'im sindromida qiyosiy taqqoslash.
5. Psoriatik artropatiya. Tekshirish va davolash.

Ftiziatriya:

1. Tuberkulezni tashxislash usullari - tuberkulin, rentgendiagnostika va zamonaviy laborator tekshirish usullari.
2. Birlamchi tuberkulezning klinik shakllarini - qiyosiy tashxislash, grafik tasvirlash, testlar va klasterlar yechish
3. Ikkilamchi tuberkulezning klinik shakllarini - qiyosiy tashxislash, grafik tasvirlash, testlar va klasterlar yechish
4. Tuberkulyoz klinik shakllari bo'yicha interaktiv o'qitish usullariga oid topshiriqlarni bajarish
5. Vaksinatziya va revaksinatziya (ko'rsatmalar, qarshi ko'rsatmalar, postvaksinal allergiyaning qiyosiy tashxislash)
6. Davolovchi oziq-ovqatlanish – oqsillarga, yog'larga, uglevodlarga, mineral tuzlarga va vitaminlarga bo'lgan ehtiyojning aniqlab parhezni to'ldirish.

	Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari: - ayrim nazariy mavzularni o‘quv adabiyotlari yordamida mustaqil o‘zlashtirish; - berilgan mavzular bo‘yicha axborot (referat) tayyorlash; - berilgan mavzular bo‘yicha prezentatsiyalar tayyorlash; - nazariy bilimlarni amaliyotda qo‘llash; - avtomatlashtirilgan o‘rgatuvchi va nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash; - grafik organayzerlarni mustaqil tuzish va ular yordamida bilimlarni mustahkamlash; - ilmiy maqola, anjumanga ma’ruza tayyorlash va h.k. - vaziyatli va klinik muammollarga yo‘naltirilgan vaziyatli masalalar yechish; - CASE (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish; - grafik organayzerlash ishlab chiqish va to‘ldirish; - krossvordlar tuzish va yechish; - prezentatsiya va videoroliklar tayyorlash hamda mustaqil ish jarayonida keng qo‘llash va h.k. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo‘yicha umumiy ko‘rsatma va tavsiyalar: fan bo‘yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o‘tkaziladi. Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi: - bemorlar kuratsiyasida davolovchi yoki navbatchi shifokor bilan nazorat qilishda ishtirok etish; - aholi orasida sanitar oqartuv ishlarni suhbat va ma’ruzalarni o‘tkazish; - ayrim nazariy mavzularni o‘quv adabiyotlari yordamida mustaqil o‘zlashtirish; - berilgan mavzu bo‘yicha axborot (referat) tayyorlash; - fanning bo‘limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo‘yicha ishlash va ma’ruzalar qilish; - vaziyatli va klinik muammollarga yo‘naltirilgan vaziyatli masalalar yechish; - Keys (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish; - grafik organayzerlarni ishlab chiqish va to‘ldirish; - prezentatsiya va videoroliklar tayyorlash hamda mustaqil ish jarayonida keng qo‘llash.
3.	VI. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: 6-semestr yakunida:

- eng ko‘p tarqalgan ichki a‘zolar kasalliklarining etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, asoratlari, davolash usullari;
- Exokardiografiya, dopplerografiya bilan; Rentgenografiya, kompyuter tomografiya, yadro-magnit rezonans tomografiya, angiografiya va yurak kateterizatsiyasi; balg‘amni bakteriologik ekish; Plevra bo‘shlig‘ini punktsiyasi; Bronxografiya; Spiroografiya; Broxoskopiya; tekshiruv va kompleks davo rejasini tuzish **haqida tasavvurga ega bo‘lishi; (bilim)**
- EKG olish va o‘qishni bilish; pikfloumetriya qilish; mos parxez va davolash rejasini buyurish; ichki a‘zolar kasalliklariga dastlabki va klinik tashxis qo‘ya **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko‘nikma)**
- hayot uchun xavfli bo‘lgan holatlarda shoshilinch terapevtik yordam ko‘rsatish **amaliy ko‘nikmalariga (shu jumladan klinik amaliy ko‘nikmalariga) ega bo‘lishi kerak; (malaka).**

7-semestr yakunida:

- najasni bakteriologik ekish; najasni disbakteriozga tekshirish; Oshqozon shirasi va duodenal suyuqlik tarkibini tekshirish; Punktsiya (bo‘shliqlar va bo‘g‘im oralig‘i);
- gepatitning markerlarini aniqlash; UTT; EGDFS; Kolonoskopiya; Biopsiya **haqida tasavvurga ega bo‘lishi; (bilim)**
- immunologik tekshiruvlar, RF, SIK;
- peshob bakteriologik ekmasi va antibiotikogramma to‘g‘risida
- ichki kasalliklarning ichki a‘zolar kasalliklarini tekshirishni **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko‘nikma)**
- bemorni professional so‘roq va ko‘rikdan o‘tkazish; tibbiy xujjatlar bilan ishlash **amaliy ko‘nikmalariga (shu jumladan klinik amaliy ko‘nikmalariga) ega bo‘lishi kerak; (malaka).**

Ftiziatriya:

- tuberkulyoz bo‘yicha epidemiologik vaziyatni, o‘pka va o‘pkadan tashqari joylashgan tuberkulyozning etiologiyasi, patogenezi, klinik shakllarini;
- o‘pka va o‘pkadan tashqari joylashgan tuberkulyozning asosiy sindromlari asosida taktika, tashhishlash, qiyosiy tashhishlash, tuberkulyozni erta aniqlash prinsiplari, oldini olish usullari, BJSST ko‘rsatmalariga ko‘ra infeksiyani nazorat qilishni
- o‘pka va o‘pkadan tashqari tuberkulyozning maxsus davolash usullarini qatorida xalk tabobatini usullarini qullash oqibatlarini aniqlashni;
- surunkali shakllarida, xamda asoratlarda xalq tabobat usullarini vaqtida qullash;

	- tuberkulyoz infeksiyasi o'chog'ini tekshirish, epidemiyaga qarshi rejalar tuzish va aholinini axborot bilan ta'minlash hamda bu infeksiyaga bo'lgan munosabatini o'zgartirish haqida tasavvurga ega bo'lishi;(bilim) - bemorlar so'rab-surishtirishni, ko'rikni, klinik va biokimyoviy laboratoriya natijalarini solishtirishni, MBTga bakteriologik tekshiruvni - tuberkulyoz profilaktikasi usullarini (maxsus, ximioprofilaktika, sanitar profilaktika) bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) - Sil-Nilsen usulida MBTni bakterioskopik aniqlash; - BSJ vaktsinatsiyasi va revaksinatsiyasi ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)
4.	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari - Interfaol o'yinlar; - Seminar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); - Guruhlarda ishlash; - Taqdimotlarni kiritish; - Individual loyixalar; - Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha yozma yoki og'zaki va test ishni muvoffaqiyatli topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar - Gadayev A.G., Nabiyeva D.A., Aripov A.N. Ichki kasalliklar, Darslik. Toshkent. 2021 y. - Nabiyeva D.A., Muhammadiyeva S.M. Biriktiruvchi to'qimaning tizimli kasalliklari, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2021 y. - Axmedova N.A., Sultonova M.X. Ovqat hazm qilish tizimi a'zolari kasalliklari, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2019 y. - Гордиенко А.В. Госпитальная терапия, Учебник. Санкт-Петербург. 2016 г. Ftiziatriya: - Parpieva N.N., Tillyashayxov M.N., Giller D.B., Xodjaeva M.I., Massavirov Sh.Sh. Ftiziatriya. Darslik. Toshkent. Ijod. 2022 y.

2. Ubaydullaev A.M. Sil kasaligi. Qo'llanma. Toshkent. Fan. 2009 y.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Bobojanov S. N. Ichki kasalliklar, Darslik. Toshkent. 2008 y.
2. Karimov M.Sh. Ichki kasalliklar propedevtikasi. Darslik. Toshkent. 2012 y.
3. Мухин Н.А., Моисеев В.И. Пропедевтика внутренних болезней. Учебное пособие. Москва. 2012 г.
4. Гребенев А.Л. Пропедевтика внутренних болезней. Учебное пособие. Москва. 2011 г.
5. Рябов С.И. Внутренние болезни. 1-2- т. Учебное пособие. Санкт-Петербург. 2015 г.
6. Мурашко В.В. Общий уход за больными. Учебное пособие. Москва. 1988 г.
7. Гребенев А.Л., Щептулин А.А. Основы общего ухода за больными. Москва. 1991 г.
8. Окорочков А.Н., Диагностика и лечение болезней внутренних органов. Учебное пособие. Москва. 2009 г.
9. Струтынский А.В., Баранов А.П., Ройтберг Г.Е., Гапоненков Ю.П. Основы Семиотики внутренних органов. Учебное пособие. Москва. 2013 г.
10. Скотт Стерн, Адам Сайфу, Дайн Олторн. От симптома к диагнозу. Руководство для врачей (Перевод с английского). Москва. 2008г.

Ftiziatriya:

1. Цогт Г., Чубаков Т., Кадыров А. Фтизиатрия. Учебник. Бишкек. KIRL and Print. 2017 г.
2. Ракишева А.С., Цогт Г. Фтизиатрия. Учебник. Алматы. USAID. 2014 г.
3. Перельман М. И., Богадельникова И.В. “Фтизиатрия”. Учебник. Москва. Геотар-Медиа. 2013 г.
4. Мишин В.Ю., Григорьев Ю.Г. Учебник. Москва. Геотар-Медиа. 2007 г.
5. Бородулин Б.Е. “Фтизиатрия”. Учебник. Москва. Академия. 2006 г.
6. Визел А.А., Гурелева М.Е. “Туберкулез”. Учебное пособие. Москва. Медицина. 2000 г.
7. Ibragimov M.A., Tursunov V.I., Sodikov A.S. “Tuberkulez”. Darslik. Toshkent. Abu Ali ibn Sino. 1999 y.
8. Греимер М.С., Фейгин М.И. “Раннее выявление туберкулёза легких”. Учебное пособие. Москва. Медицина. 1996 г.
9. Ganiev K.G. “Tuberkulez kasalligi”. Darslik. Toshkent. Abu Ali ibn Sino. 1995 y.
10. M.N.Tillyashayxov, N.N.Parpieva “Tuberkullezga qarshi muasalalarda

	infeksion nazorat bo'yicha qo'llanma". Toshkent. Fan. 2013 y. 11. Francis J. Curry. Tuberculosis Infection Control. A Practical Manual for Preventing TB. National Tuberculosis Center. Geneva. WHO. 2006 y. 12. Enarson D.A., Rider G.L., Arnadottir T., Tribuk A. "Организация борьбы с туберкулёзом". Женева. ВОЗ. 2003 г. Internet saytlari 1. http://www.medlibrary.ru 2. http://www.booksmed.com/ 3. http://www.medline.ru 4. http://www.medbook.ru 5. http://www.tma.uz 6. http://www.ziyonet.uz 7. http://www.minzdrav.uz 8. http://www.tma.uz 9. http://www.search.uz.com/ Ftiziatriya: 1. www.tma.uz 2. www.ziyonet.uz 3. www.medlincs.ru 4. www.medbook.ru
7.	Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat tibbiyot universitetining 05.06.2025 yildagi 1328-sonli buyrug'i (buyruqning_2_-ilovasi) bilan tasdiqlangan. O'quv-uslubiy departament boshlig'i F.X.Azizova Fakultet dekani A.A.Xamrayev
8.	Fan/Modul uchun ma'sullar: Jabbarov O.O. – TDTU, 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrasi mudiri, t.f.d, dotsent Tursunova L.D. – TDTU, 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrasi dotsenti, PhD. Ftiziatriya: N.N.Parpieva – TDTU, ftiziatriya va pulmonologiya kafedrasi mudiri, t.f.d. M.I.Xodjaeva – TDTU, ftiziatriya va pulmologiya kafedrasi dotsenti, t.f.n.

9.	Taqrizchilar: Ichki taqrizchi: Agzamova G.S. – 1-son fakultet va gospital terapiya, kasb patologiyasi kafedrası dotsenti, t.f.d. X.T.Miraxmedova – TDTU, 1-son ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrası mudiri, t.f.d. Tashqi taqrizchi: Abduraximova L.A. – Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti. Klinik fanlar kafedrası mudiri p.f.d. Jumayev M.F. – Buxoro davlat tibbiyot instituti, ftiziatriya va pulmonologiya kafedrası mudiri, (PhD) dotsent
----	---